

PORTEKİZ ÇALIŞMA ZİYARETİ RAPORU

KONU :Leonardo Da Vinci Hareketlilik Projeleri kapsamında hazırlanan "Çapraz Sorgu Alanında Avrupa Örneklerinin Yerinde Görülmesi" konulu çalışma ziyareti

ÇALIŞMA ZİYARETİ TARİHİ : 03-08 Haziran 2013

ZİYARET YERİ : Lizbon/Portekiz

KATILIMCILAR :

- 1.HASAN DURSUN-HSYK Tetkik Hakimi
- 2.İBRAHİM KÖSTEKÇİ-Ağrı C.Savcısı
- 3.PINAR ÖKTEN-Ağrı C.Savcısı
- 4.ÖZLEM BAL-Ağrı Hâkimi
- 5.SİNAN ALKILINÇ-Tutak C.Savcısı
- 6.ÇİĞDEM ALKILINÇ-Tutak Hâkimi
- 7.GÖKALP POYRAZ-Kemah C.Savcısı
- 8.NUSRET ALPER PAZARCIKCI-Kemaliye C.Savcısı
- 9.MURAT BİLGİÇ-Tercan C.Savcısı
- 10.TÜLİN BİLGİÇ-Tercan Hâkimi
- 11.BİLAL AYGÖR-İspir C.Savcısı
- 12.MEVLÜT CEYLAN-Tortum C.Savcısı
- 13.SALİH BAŞ-Hınıs C.Başsavcısı
- 14.BEDRETTİN İNALHAN-Hınıs C.Savcısı
- 15.MUSTAFA KARAOSMANOĞLU-Hınıs ACM Başkanı
- 16.AYŞE TUBA KARAOSMANOĞLU-Hınıs Hâkimi
- 17.NURAY ŞENTÜRK-Tunceli C.Savcısı
- 18.MEHMET OĞRAŞ-Mazgirt C.Savcısı
- 19.FATİH YÜCEL-Nazimiye C.Savcısı
- 20.Av.CEMALETTİN ÖZER-Erzincan Barosu
- 21.Yrd.Doç.Dr.BURHAN CANER HACIOĞLU-Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi

GİRİŞ

Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığı ile Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun Leonardo Da Vinci Hareketlilik Projeleri kapsamında birlikte hazırlamış oldukları "Çapraz Sorgu Alanında Avrupa Örneklerinin Yerinde Görülmesi" konulu çalışma dahilinde 03-08 Haziran 2013 tarihleri arasında Portekiz'e çalışma ziyareti düzenlenmiş, projenin yabancı ortağı olan Portekiz Yüksek Yargı Kurulu tarafından hazırlanan program çerçevesinde Portekiz yargı birimleri ziyaret edilmiştir.

ZİYARET KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Programımızın ilk günü;

Sabah bölümünde **Portekiz Anayasa Mahkemesi** ziyaret edilmiş, bizzat Anayasa Mahkemesi Başkanı ve Yardımcıları tarafından kabul edilen katılımcı guruba Portekiz Anayasa Mahkemesinin yapısı ve işleyişi hakkında bilgiler verilmiş, sonrasında mahkeme binası gezdirilmiştir. Toplantıda alınan bilgilere göre;

- Anayasa Mahkemesi usul ve norm açısından inceleme yapmakta olup, uygulamanın inceleme kapsamında bulunmadığı,
- Kuzey Amerika Hukuk Sistemine benzerlik gösterdiği,
- Özerk bir yapısının bulunduğu, Yargıtayla ilişkisi olmadığı, son itiraz mercii olarak faaliyet gösterdiği,
- Yasa yapıldığı zaman Anayasaya uygunluk denetimini, yürürlükte bulunan yasalar açısından da Anayasaya uygunluk denetemi görevini ifa ettiği,
- Ayrıca meclis işlerinin uygunluğunun denetlenmesi haricinde seçim, siyasi partiler ve ek olarak Milletvekillerinin hareketlerinin de Anayasaya uygunluğunu denetim yetkisi bulunduğu, Mali hesap yetkisi, Referandum kontrolü yetkilerinin mevcut olduğu,
- 13 Üyeden oluştuğu, bu üyelerden 6'sının Yüksek Hakim ve 6'sının Hukukçu kişiler arasından seçildiği, üyelerin görev süresinin 9 yıl olduğu ve tekrar seçilme imkanının bulunmadığı, üyelerden 10'unun meclisin 2/3 çoğunluk oyuyla seçildiği, diğer 3 üyenin ise meclis tarafından seçilen 10 üye tarafından seçildiği, Başkan ve Vekilinin kendi aralarından seçildikleri,
- Anayasa Mahkemesine Cumhurbaşkanı, Bölge Temsilcileri, Ombudsman, Başsavcı, Başbakan ve Meclisin % 10 oranındaki Milletvekili gurubu tarafından müracaat yapılabileceği, meclislerinde 230 Milletvekili bulunduğu,
- Hali hazırda Anayasa Mahkemesinin yürürlükte olan kanunlarla ilgili daha fazla davaya muhatap kaldığı,
- Açılan davaların çoğunluğunu Milletvekillerinin açtığı,
- Mahkemenin bağımsız bir yapısı olup, sınırlarının net bir şekilde belirli olduğu,

- Verilen kararlar hakkında siyasi otorite tarafından yorum yapılabileceği, zira siyasi otoritenin farklı düşüncesi olabileceği, ancak siyasi sınırlar ile Hukuk sınırlarının net bir şekilde ayrı olduğu, Mahkemenin kendi çiftlikleri olup, burada kendi sözlerinin geçeceği, herhangi bir etkiye açık olmadıkları,

- Anayasa değişikliği için 2/3 çoğunluk gerektiği, değiştirilemez bazı kısıtlamalar bulunduğu, 1974 yılında gerçekleşen devrim sonrası 1976 Anayasasının yapıldığı ve halen bu Anayasanın kullanıldığı, bu güne kadar anayasa da 7 revizyon yapıldığı, ilk iki revizyonun siyasi sürece yönelik değişiklikler olup, unutulmuş hususların revize edildiği, ilk değişikliğin Anayasanın 2. Yılında yapıldığı, yapılan değişikliklerde ani müdahale tepki üzerine yapılan herhangi bir revizyon bulunmadığı, ifade edilmiştir.

Programın ilk gün öğle bölümünde **Portekiz Hakimler Akademisi** ziyaret edilmiş, önce Akademi Başkanı tarafından Portekiz Hakimler Akademisinin yapısı ve işleyişi hakkında bilgiler verilmiş, daha sonra Akademide ders veren bir Hakim tarafından çarpıcı sorgu konusunda sunum yapılmıştır. Akabinde eski bir cezaevinden dönüştürülerek kullanılan Akademi Binası gezdirilmiştir. Toplantıda alınan bilgilere göre;

-Akademi Hakimler ve Savcılarının birlikte eğitim aldıkları bir yer olup, hali hazırda ziyaret tarihi itibarıyla 40 Hakim ve 40 Savcı adayının eğitim gördüğü,

-Titiz bir seçimle gelen adayların akademide 1 yıl süreyle eğitim aldıkları,

- 1 yılın sonrasında 1 yıl da mahkeme stajı görerek eğitimlerini tamamladıkları,

- Bu iki aşamayı da geçenlerin stajyer Hakim-Savcı unvanı alarak 3. Yıllarını bu unvanla tamamladıktan sonra Hakim-Savcı unvanı aldıkları,

- 3. Yılda stajyer Hakim ve Savcılarının basit davalarda görev aldıkları, karar imzalayabildikleri, görevlerin Kurul tarafından verildiği ve verdikleri kararlardan sınav oldukları,

- Akademide ayrıca mevcut Hakim ve Savcılarının da kendilerini geliştirmelerini sağlamak için eğitim verildiği, ülkenin farklı yerlerinde bu eğitim birimlerinin var olduğu, internetten de eğitim formasyonları verilebildiği,

- Noterler, Avukatlar ve diğer meslek guruplarına da eğitim verilebildiği, Uluslararası alanda da eğitim etkinliklerine katıldığı,

- Eğitim yerini ve verilecek Hakimleri Hakimler Kurulunun belirlediği,

-Ülkede çok sayıda Hukuk Fakültesi bulunduğu ve her fakültenin özerk, farklı bir program uygulayabildiği,

- Yüksek Lisans (Master) yapmadan Akademiye gelme imkanının bulunmadığı,

-Akademide pratik eğitim verildiği, sivil yargı, Ceza Yargısı, İş ve Aile Yargısına yönelik bölümler olduğu, eğitimcilerin Hakim ve Savcılardan oluştuğu,

- Akademiye girmek için yaş sınırı bulunmadığı, öğrencilerin yaşlarının ortalama 29 yaş olduğu, - Ülkede Hakim ve Savcılarının zorunlu emeklilik yaşının 70 yaş olduğu,

- Hakimlik ve Savcılık meslekleri arası geçişlerin bulunmadığı, mesleki alanda Hakim ve Savcının ayrı olduğu, öğrencilerin Akademiye geldikleri anda seçim yaptıkları ve bu seçimlerin daha sonra değiştirilemediği, tek istisnasının Yargıtay Başkanlığı olduğu,

- Özelleşmiş mahkemede çalışmak için 10 yıl çalışma şartının gerektiği, diğer mahkemelerde boşalan kadrolara kurulun atama yaptığı,
- Suç araştırması ve terör ile ilgili özelleşmiş mahkemelerin bulunduğu, ayrıca rekabet ve mülkle alakalı konularda da ülke çapında özelleşmiş mahkemelerin bulunduğu,
- Ülkede Hakimler Kurulu, Başsavcılık Yüksek Kurulu ve İdari Mahkemeler Yüksek Kurulu şeklinde ayrı yapılanmaların mevcut olduğu,
- Akademide mevcut kontenjanlar için yazılı sınav yapılarak öğrenci alındığı, sınavda genel kültür, sivil ve ceza hukukuna ilişkin sorular yöneltildiği, sınavı geçenlerin mülakata alındıkları, en iyi puan alanların akademiye kabul edildikleri, sınavda gerçek bir dava üzerine yazılı kurgu yapılarak bu kurgu üzerinden adayın her yönüyle değerlendirmesi suretiyle sınavın yapıldığı,
- Mülakatı, çoğunluğu Avukatlardan oluşan bir heyetin yaptığı, Heyetde Baro, Savcılar ve Hakimler Kurulundan üyelerin bulunduğu, ancak çoğunluğun Avukatlardan oluşması gerektiği,
- Avukatlara Akademide Baro talebiyle eğitim verilebildiği,
- Akademi Yönetimini Üst Kurul (Yargıtay, Yüksek Kurullar ve Milletvekillerinden oluşan) tarafından onaylandığı,
- Sadece Hukuk Fakültesi Mezunlarının Akademiye gelebildiği,
- Adaylığa kabul ve atamada bakanlığın bir etkisinin bulunmadığı, sadece bütçenin Adalet Bakanlığınca belirlendiği, ayrıca diğer Adalet çalışanlarının da bakanlıkça belirlendiği, ifade edilmiştir.

Çapraz Sorgu Sunumuna İlişkin Olarak:

- Ceza Kanununun 14. Maddesinde çapraz sorgulama hakkının bulunduğu, bazı bölgesel normlarda da bu hakkın tanındığı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. Maddesinde çapraz sorguya ilişkin normun bulunduğu, bu şekilde çapraz sorgulama hakkının güvence altına alındığı, sanık haklarıyla koruma sağlandığı,
- Çapraz sorgu asıl olarak mahkemede devreye giren bir süreç olup, soruşturmada ve yargılamada farklı şekilde ortaya çıkabildiği,
- Mahkemede tanık sorgulamasında olayı aydınlatmak şeklinde sorular yöneltildiği, ayrıca savunma makamının sorularını olaya, kişiye, hafızaya yönelik sorular şeklinde sorabileceği,
- Sadece tanıklara değil yargılama sürecinde herhangi bir açıklamada bulunan herkese yönelik çapraz sorgu yapılabileceği, (Bilirkişi, sanık v.s)
- Soruşturmada da istisnai olarak çapraz sorgu yapılabildiği, Bu durumda bu çapraz sorgunun kayıt altına alınarak mahkemede delil olarak kullanılabilmesi, Mağduru veya tanığı koruma amacıyla bu durumun uygulanabildiği, Örneğin cinsel suçlar, aile şiddeti, organ kaçakçılığı v.s. suçlarında tanığın mahkemeden önce sorgulanabileceği, Ancak sanık avukatının bu çapraz sorguda hazır olma hakkının bulunduğu,
- Bazı suçlarda tanığın kimliğini vermeden duruşmaya katılma hakkı olduğu, bu durumda sorguda tanığın kimliği belli olmayacak şekilde önlemler alınacağı, ancak sadece isimsiz tanık olan davalarda yalnız bu delille dayanarak ceza verilemeyeceği,

-Soruşturma sırasında tanığa çapraz sorgu yapılamayacağı,

-Soruşturmada alınan ifade savcının suçlaması için yargılama sırasında kullanılamayacağı, sadece savunma avukatının izniyle yargılamada delil olarak bu ifadenin kullanılabileceği, tek istisnası tanık ölmüş ise bu ifadenin kullanma imkanının bulunduğu,

-Genel olarak çapraz sorguya tabi tutulmamış bir ifadenin karar ve hükme dayanak yapılamayacağı ifade edilmiştir.

Programımızın ikinci günü;

Sabah bölümünde **Lizbon İlk Derece Ceza Mahkemesi duruşması izlemek** amacıyla mahkemelerin yer aldığı, kampüs şeklinde inşa edilmiş alandaki Ceza Mahkemeleri binasına gelmiş burada durulan duruşma salonuna çıkılarak yapılan duruşma simültane tercüme ile dinlenmiştir. Duruşmanın icrası sırasında yapılan gözlemlerde,

-Ceza Mahkemesi Heyetinin oturma düzeninin hemen hemen bizde mevcut düzenle aynı olduğu, Savcının kürsüde heyetle aynı hizada aynı sırada sadece masası biraz ayırık vaziyette yer aldığı görüldüğü,

- Tanık ve sanık yerlerinin de bizde mevcut mahkeme düzeni ile aynı olduğu,

-Duruşma sırasında bizdeki gibi veya sitenografi şeklinde bir zabıt tutulmadığı,

- Tanıklara mahkeme heyeti ve savcının birlikte sorular sordukları, hatta önce savcının soru sorduğu, daha sonra karışık olarak sorular yöneltildiği, daha sonra savunma avukatlarının tanıkları sorguladığı,

-Duruşmanın başlangıcında kimlik tespiti yapıldığı, suçlamanın anlatılarak söyleyecek hususlar olup olmadığının sanıklara sorulduğu, sanıkların da bir söyleyecekleri olmadığını ifade ettikleri,

-Yargılamanın iki sanık hakkında geceleyin iki kişiyi çevirip önce sigara daha sonra da para ve kredi kartı alma, bilahare bankamatige götürmeye çalışma, bankamatik kartı ve cep telefonu alma ve sonrasında mağdurların kaçması, sanıkların yakalandıktan sonra telefon ve bankamatik kartını mağdurlara polisler tarafından iade edilmesi suçlaması nedeniyle açılmış bir davaya ilişkin olduğu,

-Mağdurların duruşmada tanık olarak çağrılıp, dinlendikleri, beyanlarının alınması sonrasında kendilerine isterse salonda kalabilecekleri veya salondan ayrılacaklarının söylendiği,

-Duruşmada kimlik tespitine, şahsi bilgilere, hak ve yemine ilişkin bilgilerin mahkeme başkanı tarafından önündeki bilgisayara bizzat işlendiği,

-Tanıkların ayakta kimlik bilgileri ve yemini alındıktan sonra oturtularak dinlendikleri,

-Tanık olarak dinlenen mağdurlara ilk soruyu savcının sorduğu, olay açıklama ve aydınlatmaya yönelik sorular sorulduğu,

-Salonda mübaşir ve katibin orta alanda oturdukları, kalemle notlar aldıkları,

-Savcıdan sonra başkan ve üyelerin açıklık gerektiren hususlara ilişkin sorular sorduğu,

-Avukatların başkan söz verdikten sonra doğrudan tanıklara sorular yönelttikleri, bu sırada mahkeme başkanının daha önce sorulan veya açıkça ifade edilen hususlara ilişkin sorulara müdahale ederek soru sorulmasını engelleyebildiği,

-Duruşma salonunda kamera sistemi ve simültane tercüme odasının mevcut olduğu,

-Yargılamada üç tanığın bulunduğu, bunlardan ikisinin mağdur diğerinin de polis memuru olduğu, savcının sorularıyla ifadelerin başladığı,

-Olayın mağdurların kaçarak polise gitmeleri, polisin sokakta gezerken sanıkları görüp yakalaması, sanıklardan birinin telefon ve kredi kartını bıraktıkları yeri göstermesi bu eşyaların alınarak mağdurlara iade edilmesi ve mağdurlarla sanıkların yüzleştirilmesi şeklinde dinlenen polis tarafından mahkemeye anlatıldığı, polisin soruşturma sırasında verdiği ifadeyi savunma avukatının soru olarak tanık polise sormak istediği, ancak mahkeme başkanının bu hususu sormayacağını belirterek müdahale ettiği,

-Öncelikle mağdur tanıklar dinlendikten sonra sanıklara beyan ve delilleriyle ilgili sorulduğu,

-Alınan sosyal inceleme raporu okunduktan sonra sanıklara cevap vermek isteyip istemediklerinin sorulduğu,

-Sanıklara sosyal durum ile ilgili sorulara cevap vermek isteyip istemedikleri sorulduktan sonra sosyal, iş, eğitim ve aile hallerine ilişkin açıklayıcı sorular yöneltildiği,

-Sanıkların olaya ilişkin hiç bir beyan ve açıklamada bulunmadıkları,

-Hakimler ve Savcının cübbelerinin başkan dahil aynı olduğu,

-Yargılamanın devamında savcının delilleri okuduğu, mütalaa şeklinde açıklamalarda bulunduğu bu kapsamda olaya ilişkin "sanıklardan birinin özellikle olaya dahil olduğu, olayın gerçekleştiğine şüphe bulunmadığı, ikiden fazla kişi tarafından yapıldığına da şüphe olmadığı, tehdit oluşturacak eylem içerisine girdikleri, tehdit ve hırsızlık konusunda tanıkların ifadeleriyle olayın aydınlatıldığı, tarifin sanıklara uyduğu, mağdurların sanıkların olaya aktif şekilde katıldıklarını tam olarak belirlemedikleri, çalınan şeylerin geri verildiği, hırsızlığın belirli bir miktarı geçmediği, şiddet boyutuna ulaşmadığı, basit bir hırsızlık olduğu, mağdurlar kaçmasaydı olayın ciddi boyutta ulaşabileceği, sanıkların yaşları itibariyle çocuk değil, genç oldukları, sanıkların konuşmamalarını pişman olmadıklarını gösterdiği, suçlarını itiraf etmedikleri, mahkeme ile işbirliği içerisinde bulunmadıkları, savcılık görüşünce cezaya çarptırılmaları gerektiği, haklarında özel genç rejimi uygulanıp uygulanmayacağını mahkemenin takdirinde olduğu, sanıklar mahkeme ile işbirliği içinde olsalardı savcılık tarafından bu rejimin uygulanmasının da uygun görülüp destekleneceği" şeklinde olayı vasıflandırdığı,

-Savcı beyanından sonra mahkeme başkanının avukata söz verdiği, 1. Avukatın "sanıkların genç olduğu, olayda şiddet uygulamadıkları, bu durumun gözetilerek karar verilmesi ve sanıklar hakkında genç rejiminin uygulanması talebinde bulunduğu, zira verilecek olan kararın genç olduklarından daha hayata başlama aşamasında olan sanıkları ciddi olarak etkileyeceği" şeklinde kısa savunma yaptığı, 2. Avukatın ise "olaydaki kişilerin sanıklar olduklarına dair özellikle sanıklardan birisi olduğuna dair şüpheler bulunduğu, olayda somut ve net tehdidin mevcut olmadığı, sigara istemenin tehdit olamayacağı, tehdit altında olduklarına dair tanıkların soyut yorumlarının bulunduğu, özellikle sanık Marcio'nun olayda olduğunun somut olmadığı, polisin tutumunun da objektif olmayıp, olayı gerçekleştiren kişilerin sanıklar olabileceği düşüncesiyle olay yerine gidildiği ve sanıkların alındığı, sanık Marcio'nun suç kaydı bulunmadığı, olayda olduğunun kanıtlanmadığı, delil bulunmadığı,

Marcio'nun bu olayda en az zarar görmesini ve beraatini istediği, diğer sanığın eyleminin bulunduğu ancak Marcio'nun eyleminin olmadığı" şeklinde savunma yaptığı,

- Avukat beyanlarından sonra mahkeme başkanınca sanıklara başka bir şey söylemek isteyip istemediklerinin sorulduğu, Marcio isimli sanığın bir şey söylemek istemiyorum şeklinde, İvo isimli sanığın ise olanlar nedeniyle özür dilerim, şeklinde cevap verdiği,

-Mahkeme başkanının karar açıklamak üzere duruşma günü verdiği, gün verirken avukatlardan iş durumlarına göre tarih ve saat istediği, sanıklara herhangi bir yeni delil çıkması halinde bilgi verilebileceği, başkaca bildirim yapılmayacağına ihtar edildiği,

-Duruşma sonrası mahkeme başkanı tarafından heyete duruşma sırasında katibin tutanak tuttuğu, sonrasında hakimin bunu kontrol edip hakimin bunu imzaladığı şeklinde açıklamada bulunduğu, ancak yapılan gözlemede duruşma sırasında katibin sadece kısa notlar aldığına gözlemlendiği,

-Duruşma sırasında sonraki duruşmanın avukatının da kürsüde avukatlara ait bölümde sonraki duruşma sanıklarının da sanık bölümünde beklediklerinin görüldüğü,

- Avukatların, savcının beyanından sonra esas savunmalarının ayağa kalkarak sunum yaptığı, diğer hallerde oturarak sorular sordukları,

-Mahkeme alanının bir kampüs şeklinde yan yana bir birinden ayrı binalar şeklinde olduğu ve nezih bir ortamın mevcut olduğu müşahade edilmiştir.

Programın ikinci gün öğle bölümünde **Portekiz İstinaf Mahkemesi** ziyaret edilmiş, bizzat İstinaf Mahkemesi Başkanı tarafından kabul edilen katılımcı guruba öncelikle İstinaf Mahkemesi Binasının görkemli salonları gezdirilmiş, daha sonra makam odasında Portekiz İstinaf Mahkemesinin yapısı ve işleyişi hakkında bilgiler verilmiş, akabinde yine odasında ikramda bulunmuştur. Toplantıda alınan bilgilere göre;

-İstinaf Mahkemesi Binasının 1833 yılından beri aynı binada faaliyet gösterdiği,

-Hali hazırda mahkemede 140 Hakim ve 21 Savcının görev yaptığı,

-1974 tarihinden itibaren mahkeme başkanının mahkeme hakimleri tarafından seçilmeye başladığı, daha önceleri ise önce kral sonrasında da Adalet Bakanlığınca başkan seçildiği, Adalet Bakanlığının Yargıtay üyesi olan birisini başkan olarak seçtiği, 1974 tarihinden sonra ise mahkeme başkanı gizli oyla istinaf hakimlerince seçildiği,

- İstinaf Mahkemesinin 2. Derece mahkemesi olduğu, 1. Derece mahkeme kararlarına itirazlara baktığı,

-Portekiz genelinde 5 tane ayrı istinaf bölgesi ve mahkemesinin bulunduğu, her bölgeye adli bölge denildiği, kendi bölgelerinin Lizbon Adli Bölgesi olduğu, Lizbon'daki iş yoğunluğuna göre ülke genelindeki İstinaf Mahkemelerinin %47 oranındaki işe baktıkları,

-İstinaf Mahkemesindeki görev yapan Hakim sayılarının Lizbon Adli Bölgesinde 140, Porto Adli Bölgesinde 100, Qurenta Bölgesinde 50, Evora Bölgesinde 40 ve Guimares Bölgesinde 40 Hakimden oluştuğu,

-Lizbon İstinaf Mahkemesi açısından ayrıca mahkemede 21 Savcı ve 80 tane adli çalışan bulunduğu,

- Bütün bölümlerin başkan, başkan vekili, Başsavcı, bir genel sekreter tarafından idare edildiği,
- İlk Derece Mahkeme kararlarına bazı tip durumlar hariç çoğunluğunun itiraza tabii olduğu, mahkemelerine yıllık 12.000 dava geldiği,
- Ceza, İş ve Sivil Mahkeme şeklinde dosyalar ayrılıp ona göre bakıldığı,
- Sivil davalara, aile ve ticari hakka ilişkin dava türlerinden oluştuğu,
- Yurt dışında verilen kararların tanıma işlemlerinin de istinaf mahkemesince yapıldığı,
- Başkanın en önemli görevlerinden birinin dosyaları eşit olarak taksim etmek olduğu,
- Mahkemelerinde 5 tane sivil bölüm bulunduğu ve her bölümde ortalama 14 hakimin görev yaptığı,
- 3 Ceza Mahkemesi bölümünün bulunduğu, her bölümde ortalama 16 hakimin görev yaptığı, ayrıca ceza biriminde 3 tane Askeri Hakimin de görev aldığı,
- İş bölümünde ise 1 adet olup, 15 hakimin görev yaptığı,
- Askeri Hakimden kasıt 2003 yılından itibaren Portekiz'de askeri mahkemelerin kalktığı, bütün askerlerin normal mahkemelerde yargılandıkları, istisnai bir suç olarak tamamen askeri suçlardan örneğin asker başka bir askeri öldürürse veya uyuşturucu ticaretinde bulunmuşsa veya askeri mahalde askeri bir suç işlemişse bu mahkemelerde yargılama yapıldığı, çok sık rastlanan tipik firar gibi askeri suçlarda bu suçlara bakan mahkemeler sivil de olsa bir üyesi askeri mahkemelerden gelme kökenli olması gerektiği, Portekiz genelinde bütün istinaf mahkemeleri içerisinde sadece Lizbon ve Porto'da 3'er askeri üyenin bulunduğu, Yargıtay da da bu konularda 3 asker kökenli üyenin bulunduğu, bu üyelerin en üst dereceden kıdemli general olması gerektiği şeklinde askeri üyelerin durumlarının ifade edildiği,
- İş dağıtımının ceza davalarında türüne göre dairelere dağıtıldığı, sonra elektronik kura sistemi ile hakimlerin davalara dağıtıldığı, davanın bir raportör hakime verildiği, 1 Hakim ve yardımcısı tarafından da karar verilerek sonuca bağlandığı, kararın oylama ile yapıldığı, ikisi de aynı oyu verirse ceza davalarında başkanın vereceği oya göre sonucun ortaya çıktığı,
- Diğer birimlerde kararın 3'er üye tarafından verildiği, oylama yapıp çokluğa göre karar çıkartıldığı,
- Bütün davaların 2,5 - 3 ay içerisinde kesin olarak sonuca bağlandığı,
- Duruşmanın ancak talep halinde yapıldığı, talebi itiraz yapan tarafın istemesi gerektiği, duruşma varsa savcının da duruşmaya katıldığı,
- Dosyaların savcıya verilip görüşlerinin hakime bildirildiği, Savcının görüş raporunun davanın taraflarına da verildiği,
- Duruşma açıldığında itiraz edenin, tanık v.s işlemler talep edebileceği, bu durumun hakimin takdirinde olduğu, son 12 yıldır böyle bir durumun yaşanmadığı ancak yasal olarak mümkün olduğu,
- Ceza dairelerinde 2008 yılından önce 3'er üyenin bulunduğu, ancak bu tarihten sonra mahkemelerin talebiyle yukarıda anlatılan şekilde raportör ve yardımcı şeklinde 2 kişilik bir heyetin düzenlendiği, raportör ve yardımcı atandıktan sonra dosya üzerinde ikisinin oylama yapıldığı, oylama eşit çıkarsa dosyanın daire başkanın önüne gittiği ve başkanın kararının belirleyici olduğu,
- İstinaf mahkemesi kararlarının bazılarının kesin ve bazılarının da Yargıtaya tabii olduğu, 8 yıldan aşağı ceza davalarında istinaf kararlarının kesin olup, üzeri cezalarının Yargıtay'a gittiği, sivil bölümde ise 50.000 Euro altı davalara kesin diğerlerinin Yargıtay incelenmesine tabii olduğu,

-1 ve 2. Derece veya Yargıtay kararlarına yönelik Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine itiraz edilebileceği, Anayasa Mahkemesinin mahkeme kararını değiştirme yetkisi bulunmadığı, sadece uygun olup olmadığını tespit edebileceği ve kararın uygulanması amacıyla mahkemesine geri gönderebileceği,

-İlk Derece Mahkemesinde sivil davalarda 5.000 Euro altı kararların kesin üzeri davaların ise itiraza tabii olduğu, Ceza Davalarında ise İlk Derece Mahkemesi kararlarının tamamının itiraza tabii olduğu,

-İstinaf Mahkemesinin ayrıca İlk Derece Mahkemesi olarak üst dereceli hakim ve savcılarının suçların da da yargılama görevi bulunduğu, burada suçlamayı istinaf savcısının yapması üzerine yargılama yaptığı,

-Ayrıca tanıma davalarının da Hukuk açısından İlk Derece Mahkemeleri olarak istinaf mahkemesinde görüldüğü, eskiden vatandaşlık davalarının da İlk Derece Mahkemesi olarak istinaf mahkemesinde görüldüğü,

-Yine geri iade (suçlu iadesi) davalarının da bu mahkemelerde açılıp karar verildiği, suçlu iadesi konusunda Türkiye Schengen bölgesinde olmadığı için iade konusunda her iki ülke konusunda zorluklar yaşanabildiği ifade edilmiştir.

-Mahkeme Binasına ilişkin olarak yapılan gözlemlerde istinaf binası ve müzakere odalarının tavan ve duvar süslemelerinin kabartma, yazı ve resimlerle görkemli ve göz alıcı bir durum oluşturduğu, asalet salonu isimli ceza bölümünün kullandığı, ayrıca resmi tören ve ağırlama işlerinde kullanılan salonun tavanında büyük bir yazının olduğu, yazının anlamının "Yasa herkes için eşittir, sadece onun dışına çıkanları zorlar" şeklinde ifade edildiği,

-Mahkemenin kütüphane bölümünde Portekiz'in en ünlü şairi olduğu söylenen Lois de Camais isimli şahsın büyük bir potresinin bulunduğu, eskiden bu şahsın doğum gününün ulusal gün olarak kutlandığı, daha sonra hükümetin bu kutlamayı kaldırdığının ifade edildiği,

-Mahkemenin ilginç bir sembolünün mevcut olduğu, sembolde gözü açık bir kadının sağ elini kaldırarak dengeli bir el terazisini tutması, sol eliyle ise bir deve kuşunun boğazının alt kısmından tutmasını resmeden bir potreden ibaret olduğu, mahkeme başkanınca gözü açıklık durumunun artık zamanımızda adaletin gözü kapalı şekilde icra edilemeyeceği, gözü açık ve dikkatli bir şekilde olaya hakim olunması, terazinin dengesinin eşit olarak gözetilmesi gerektiği şeklinde açıklandığı, deve kuşunun boynundan tutulmasının ise olaylara karşı adaletin kafasını kuma sokmasını engellemeyi sembolize ettiği belirtilmiştir.

Programın ikinci gün öğleden sonraki son bölümünde **Portekiz Yargıtayı** ziyaret edilmiş, bizzat emekliliğine yaş nedeniyle ziyaret tarihi itibarıyla 8 gün kaldığı belirtilen Yargıtay Başkanı ve Yardımcıları tarafından kabul edilen katılımcı guruba Portekiz Yargıtayının oluşumu yapısı ve işleyişi hakkında bilgiler verilmiştir.Toplantıda alınan bilgilere göre;

-Portekiz Yargıtayının bu yıl 180. Kuruluş yılını kutladığı, Kraliçe tarafından kurulduğu,

-1900'lü yılların başında ülkede şiddetli bir iç savaşın yaşandığı, savaşı liberallerin kazandığı, o zaman ki bütün aydınların liberal olan prensesi destekledikleri, kralın tahtı savaş sonrası kızı olan prenses lehine bıraktığı, onun da önce Brezilya'ya özgürlüğünü verdiği, savaşı kazananın ilk icraatı olarak Yargıtayı oluşturdukları, savaş sırasında liberal safta yer alan üst adli kişilerin Yargıtay sisteminin

kurulmasını sağladıkları bunlardan birinin de başkan olduğu, şu anki sistemin alt yapısının o zaman oluşturulduğu,

-Ülkede 3 dereceli mahkeme sisteminin mevcut olduğu, bunların ilk derece mahkemeleri, istinaf mahkemeleri (5 tane) ve Yargıtaydan oluştuğu, Yargıtayın sistemin kubbesi konumunda olduğu,

-Yargıtay Başkanının Portekiz'de protokolde Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Meclis Başkanından sonra 4. Sırada yer aldığı,

-Yargıtayda 60 danışman hakim bulunduğu, toplam 7 dairenin mevcut olduğu, bunlardan 4 tanesinin ticari ve sivil dava dairesi 2 tanesinin ceza dairesi 1 tanesinin de iş hukuku dairesinden oluştuğu,

-Bir konuda anlaşmazlık çıktığında bütün hakimlerin katılımıyla oturum yapılabildiği, örneğin ceza dairelerinin kendi içerisinde toplanabildikleri,

-60 Danışman Hakim dışında 3 yıllık görev süresi bulunan bir Hakimler Kurulu üyesinin başkan vekili olarak yargıtayda bulunduğu, zira yargıtay başkanı ayrıca Hakimler Kurulu başkanı olarak görev yaptığı, ayrıca Yargıtayın 3 üyesinin de Anayasa Mahkemesinde görev aldığı,

-Başkanın 5 yıl için üye hakimlerce seçildiği, daire başkanlarının da dairenin kendi üyeleri tarafından seçildiği,

-Anayasa Mahkemesinin görevinin sadece anayasal konulara bakarak uygunluk denetimini yapmak olduğu, bu yüzden Başbakan, Cumhurbaşkanı v.s gibi şahısların bir suçtan yargılanırsa yargılamalarının Yargıtayda yapılacağı,

-Adli Yıl Açılışının Cumhurbaşkanının katılımıyla yapıldığı,

-Yargıtayda Tetkik Hakimliği şeklinde bir müessese olmadığı, üyelerin raportör olarak atandığı,

-Yılda yaklaşık 3.000 dosyanın sonuçlandırıldığı, ortalama dava sonuçlanma süresinin 3 ay olduğu,

-Ceza ve İş Dairelerinde 3 hakim tarafından karar verildiği, sivil, ticari ve aile bölümünde ise dava tipine göre 3 yada 5 hakim tarafından karar verildiği, 5 kadın üye bulunduğu, ceza bölümünde savcının yer aldığı, kadınların ülkede 1975 yılından sonra hakim olabilme imkanlarının oluştuğu, üyeliğin uzun bir süreç olması nedeniyle sayının şu an az olduğu, ilerleyen süreçte artacağı,

-Zorunlu emeklilik yaşının 70 yaş olduğu, 65 ve 67 yaşlarında da gün sayısı dolmuşsa emekli olunabileceği,

-Yargıtayın özerk bir bütçesinin olduğu,

-Yargıtay kararlarına karşı direnme imkanının bulunmadığı, ilk ve ikinci derece mahkemelerinin yargıtay kararlarına uymak zorunda olduğu,

-Yargıtaya gelen dosyalar ya onaylanır, ya da aynı heyet kendisi karar verir mahkemeye iade eder, mahkemenin de bu kararı uygulama zorunluluğunun bulunduğu, buna yerine geçme sistemi denildiği,

-Yargıtaya sınırlı sayıda dava geldiği, 8 yıldan fazla ceza içeren davaların ya da 5 yıldan fazla hüküm giyip kendisi doğrudan yargıtaya müracaat etmek isteyenlerin müracaatları da yargıtaya gelebileceği, 5 yıldan fazla hüküm verilen davalarda 1 ve 2. Derece mahkeme kararları farklı ise yine yargıtaya dosya gelebileceği, kararlar aynı ise bu dosyaların yargıtaya gelemeyeceği,

-Sivil Mahkeme kararları 30.000 Euro üstü ise yargıtaya gelebildiği, yine 1 ve 2. Derece mahkeme kararları aynı ise bu dosyaların yargıtaya gelemeyeceği,

-Toplum ve Ülke açısından önemli gördüğü bir davada ister birinci derece ister ikinci derece olsun yargıtay kendisi itiraz sürecini başlatabileceği,

-Yargıtayda hakime not verme şeklinde bir işlem bulunmadığı,

-Hakimler Kurulunun denetim yetki alanının yargıtayı da kapsadığı,

-Ayrıca Hakimler Kurulunun verdiği teftiş raporlarına da yargıtay nezdinde itiraz imkanının bulunduğu ifade edilmiştir.

Programımızın Üçüncü günü;

Programın üçüncü günü sabah bölümünde son resmi ziyaret olarak **Portekiz Hakimler Kurulu** ziyaret edilmiş, Kurul Başkanvekili ve bir kısım üyeler tarafından kabul edilen katılımcı guruba öncelikle Hakimler Kurulunun yapısı ve çalışmaları hakkında bilgiler verilmiş, bir üye tarafından çapraz sorgu konusunda sunum yapılmış, akabinde ikramlarda bulunulmuştur. Toplantıda alınan bilgilere göre;

-Hakimler Kurulunun disiplin ve yönetim kurulu olarak faaliyet gösterdiği, hakim olma yetkisi verme, atama, terfi, yetkilerini sağlayan kurum olduğu, ayrıca disiplin yetkisinin de bulunduğu,

- Kurulun hükümetle alakası bulunmadığı, iç işlerinin de bir parçası olmadığı,

-Yönetim ve bütçe konusunda özerk olduğu, varlığını anayasadan aldığı ve anayasal güvencesinin mevcut olduğu,

-Kuvvetler ayrılığı ilkesinin anayasada bulunduğu, 1974 anayasasından önce kurulun Adalet Bakanlığına bağlı olduğu ve üyeleri Adalet Bakanlığınca seçildiği, yeni anayasa ile bu durumun değiştirildiği,

-Kurulun 17 üyesinin bulunduğu, başkanlığını Yargıtay Başkanının yürüttüğü, 2 üyenin Cumhurbaşkanı tarafından 7 üyenin meclis tarafından ve 7 üyenin de diğer hakimlerce seçildikleri,

-Bu şekilde kurulun başkan dahil en az 8 üyesinin hakim kökenli olduğu, bu şekildeki dağılımın demokratik yasal sürecin göstergesi olup, Avrupa Hakimler Kurulunun tavsiyelerine de uygun olduğu, zira hakimlerin daha fazla olması bağımsızlık ve adli güvence açısından önerilen bir durum olduğu, şimdiye kadar üye profilinin siyaset tarafından istismar edilmediği, istismarın kolay olmadığı,

-Kurulun başkanı olan Yargıtay Başkanı yargıtay hakimlerince seçildiği, kurul üyesi 7 hakim üyenin ise Portekiz'deki tüm hakimlerin oylarıyla seçildiği, en çok oyu alan hakimin de kurul başkan vekili olarak görev yaptığı, seçilen hakimlerin görev sürelerinin 3 yıl olduğu ve 2 kez üst üste seçilme imkanlarının bulunduğu, daha sonra yeniden seçilemedikleri,

-Cumhurbaşkanının seçtiği üyelerin görev süresinin 5 yıl olduğu, meclisçe seçilenlerin görev süresinin 4 yıl olduğu, bu üyeler için süre ve dönem sınırlaması bulunmadığı, Cumhurbaşkanı tarafından seçilen üyelerden birisinin genellikle kurul başkanı da olan Yargıtay başkanının önerisiyle seçildiği, mecliste yapılan seçimin 2/3 çoğunlukla seçildiği,

-Ayrıca kurulda birinci derece hakimlerin seçtiği sekreterlik görevini yürüten bir hakimin de görev aldığı,

- Kurulun yetki, görevlendirme, ödüllendirme, yer değiştirme, terfi ve disiplin işlemlerini yürüttüğü,
- Adli yasalarla ilgili öneriler hazırlayarak meclise sunabildiği, ayrıca Adalet Bakanlığının yönetim şeması önerebileceği, yargı sisteminin geliştirilmesi için meclise önerilerde bulunabileceği,
- Hakimlerin denetim ve teftişine ilişkin yetkilerinin bulunduğu, hakimlerin görev yerlerine dağıtım görevinin hasas bir iş olup, kura ile dağıtım yapıldığı, şahsi tercihleri azaltmak ve adil dağıtım için bu hususun önemli olduğu,
- Mahkeme başkanlarını da kurulun seçtiği,
- Kurulda tüm üyelerin katıldığı bir kurul ve ayrıca 10 kişinin katıldığı 2 kurul bulunduğu, düzenli olarak aylık bir kez toplanıldığı,
- 10 kişilik kurulların genellikle 1. Derece mahkeme hakimlerinin durumunu görüştükleri, bu kararları genel kurulda itiraz hakkı bulunduğu, ayrıca genel kurul kararlarına karşı da yargıtay nezdinde itiraz edilebildiği,
- Kurulun çok katılımlı bir yapısı olduğunun düşünöldüğü,
- Kurul başkanının kurulu temsil etmek, denetim kurulunu kontrol etmek ve yönetmek görevlerinin bulunduğu, başkan vekilinin de başkanın yerine bir çok yer temsil işleri ve kararlara katılmakla görevli olduğu,
- Yargı sistemini sürekli kontrol ve denetlemek için teftiş sisteminin mevcut olduğu, ülke genelinde 18 teftiş bölgesi bulunduğu, teftişin değerlendirme notu vermek ve disiplinle alakalı görevlerinin olduğu,
- Müfettişlerin istinaf hakimlerinden oluştuğu, 15 yıldan fazla görev yapan 1. Derece mahkemesi hakimlerinin de müfettiş olabileceği, müfettiş olabilmek için kendi notlarının da çok iyi olması gerektiği,
- Teftişte alınan notların kariyerde çok önemli bir yer tuttuğu,
- Dört yılda bir teftiş yapıldığı ve kendi bölgelerinde bulunan müfettişlerce teftiş işlemi gerçekteşirildiği,
- Teftiş öncesi, teftiş programı yayınlandığı, hakimlerin ne zaman teftiş edileceklerini bildikleri, aynı dönemde göreve başlayanların aynı zamanda teftiş edildikleri, teftişin hakimlerin bağımsızlığına etki etmeyeceği, zira teftişin verilen kararlarda etkili olmadığı, teftiş sonucuna hakimin itiraz hakkının bulunduğu,
- Teftişin üretkenlik ve kaliteyi artırmak amacıyla yapıldığı,
- Müfettişlerin hakimler kurulunca seçildiği, 6 yıl süreyle müfettiş olarak görev yaptıkları, sadece denetimde görev aldıkları, en genç 4 yılda bir hakimlerin denetlendiği, verilen notların kurul tarafından onaylanması gerektiği, denetimin kalite ve üretkenlik konusunda yapıldığı, verilen kararların iyi kötü şekilde denetleme hakkının bulunmadığı, verilen kararın şu olması gerektiği hususunda bir telkin veya eleştiri bulunulamayacağı, teftişte hakim üretiyor mu? kararlarını sağlam temellere oturtuyor mu? hususlarının değerlendirildiği ifade edilmiştir.

Adil Yargılama Sürecinde Çapraz Sorgunun Yeri Konulu Bir Kurul Üyesi Tarafından Yapılan Sunumuna İlişkin Olarak:

-Avrupa İnsan Hakları Bildirgesinin 6. Maddesinde Adil Yargılanma hakkının düzenlendiği, 1977 yılında Avrupa Hukuk Kurallarının kabul edildiği, Anayasanın Portekiz'i hukuk devleti olarak tanımladığı, Hukuk Devletinde iki amaca önem vermek gerektiği, bunların suçluların cezalandırılması ve onların adil yargılanmalarının güvence altına alınması olduğu,

-Çapraz sorgu ile yapılacak yargılamanın gerçeğin ortaya çıkması ve savunmanın da haklarının güvence altına alınması sonucunu doğuracağı,

-Bağımsız bir mahkemede bu hususun sağlanabileceği, savunma ile iddianın savlarını ortaya koyma ve tartışılmasına olanak sağlayacağı, bu durumun hakiminde de doğru karar vermesi sonucunu doğuracağı,

-İddia ve savunmanın delil ortaya koyabileceği, her iki tarafın da karşı tarafın delillerini sorgulayabileceği,

-Çapraz sorgunun en açığa çıktığı yerin duruşma olduğu,

-İstisnai olarak soruşturma aşamasında deliller tam olarak açığa çıkmadığı dönemlerde de savcının sorgulamada bunu yapabileceği ancak bu sorgulamadaki beyanların yargılamada delil olarak kullanılmayacağı,

-Duruşmada hakim savcı ve avukatların soru sorabileceği, savcı ve avukatın hakiminde izniyle soru sorabileceği, Portekiz'de bu anlamda doğrudan çapraz sorgulama olmayıp, hakim yönetimine bağlı olan bir çapraz sorgu sürecinin yaşandığı, hakiminde izniyle karşılıklı delil ve tartışma döneminde iddia ve savunmanın savlarını ortaya hakim izniyle koyabileceği,

-Yargılamada bir sanığın verdiği ifadenin diğer sanık için de değerlendirmeye tabi tutulabileceği, ancak bu konuda sanığın ifade vermeyebileceği, bir sanığın diğer sanık ile ilgili ifade vermesi ancak daha sonra bu konudaki sorulara cevap vermemesi veya susma hakkını kullanması halinde o ifadenin değerlendirmeye esas alınmayacağı, geçersiz sayılacağı,

-Tanıkların diğer tarafça çapraz sorguya tabi tutulabileceği, bu sırada hakiminde müdahale edip istediği soruyu sorabileceği, tanıklara özlük hakları ile ilgili soru sorulamayacağı, ayrıca şahsi haliyle ilgili rahatsız edici soru sorulamayacağı,

- Cevabı içinde bulunan soruların sorulamayacağı,

-Tanık 16 yaşından küçük ise sadece hakiminde soru sorabileceği, iddia veya savunmanın soru soramayacağı, amacı küçük yaştaki tanık ve sanıkları korumak olduğu, tanıklar suçun içinde mağdursa bu korumanın çocuklar için daha da önemli olduğu,

-Çapraz sorgu sırasında tanığı korumak için sanığı duruşma salonu dışına çıkartılma imkanının bulunduğu, ancak sanığın kendisi çıksa da vekilinin duruşmada bulunabileceği, sanık geri çağırıldığında olmadığı dönemde yaşananlarla ilgili sanığa bilgi verildiği,

-Portekiz yargılama sisteminin soruşturma sırasında alınmış beyanları delil olarak kabul etmediği, çok özel durumlarda soruşturma sırasındaki beyanın istisnai olarak esas alınabileceği, örneğin savcılık beyanında avukat huzuruyla alınmış ve yargılamada delil olarak kullanılacağı belirtilmiş ise, tanıkların da önceden alınan ifadelerinin kullanılabilirdiği istisnaların mevcut olduğu, bu kapsamda tanık hastaysa, gelmemek üzere yurtdışına gidecekse, turist olarak geçici bulunuyorsa, bu durumda tanığın soruşturmada hakim huzurunda ifadesinin alınabilirdiği ve mahkemede delil olarak kullanılabilirdiği, bu durumdaki ifadede savcı ve savunma avukatının da hazır olması gerektiği,

-Cinsel suç ve çocukların cinsel istismarında, çocuk farklı ifadelerde bulunmaması ve sadece bir kez ifade vermesi için, ifadesi yukarıda belirtilen şekilde ifadesinin alındığı ve duruşmada kullanılabilirdiği,

-Tanık ve mağdurların kullanılması ile ilgili çapraz sorguda sıkıntılar yaşanabildiği, bu kapsamda tanığın sanık olmadan alınan beyanı veya isimsiz tanık bulunduğu günümüz global şartları, suç örgütlerinin etkinliği durumlarında tanık için hayati tehlike mevcutsa tanıkların korunması rejiminin mevcut olduğu,

-Tanığın fiziksel olarak ses ve görüntüsünün bozularak tele konferans yöntemiyle duruşma salonunda bulunmadan ifade verebildiği,

-Bazı durumlarda çok çok istisnai olarak tanık kimliğinin iddia ve savunma tarafından bilinmediği durumların olduğu, bunun çok istisnai ve her iki tarafın dengesini sağlayacak bir sistem olduğu, buna hakimin karar verdiği, bu durumda baronun bu kişinin hakları için bir avukat seçtiği, tanığın isminin bulunmadığı, sadece kod numarasının olduğu, bu hususun adli yargılanma ve çapraz sorguyu zorlayan bir durum oluşturduğu,

-Hakimin sadece isimsiz tanık beyanına dayanarak karar veremeyeceği, bu şekilde savunma haklarının da korunmuş olacağı,

-Tanığın duyduğu şeyi değil, gördüğü şeyi söylemesi gerektiği, tek istisnasının duyduğu kişi onu işaret ediyorsa bu durumda her ikisinin de duruşmaya birlikte gelerek ifade vermesi gerektiği,

-2007 yılı sonrasında duruşmalarda tutanak yazılmadığı, sadece ses kayıtlarının alındığı, kayıtların zaman kodlaması ile kodlanarak saklandığı,

-Savcı soruşturmada bizde olduğu gibi sanık lehine ve aleyhine olan delilleri toplayıp çapraz sorguda da hem lehe hem aleyhe sorular sorabildiği, bu durumun silahların eşitliği ilkesine aykırı olmadığına düşünülmesi ifade edilmiştir.

SONUÇ

Proje kapsamında yapılan bu çalışma ziyaretinin katılımcılar açısından oldukça faydalı olduğu, farklı bir ülkedeki yargı sistemi ile kendi sistemimizin karşılaştırmalı olarak inceleme ve değerlendirmeye imkan tanıdığı,

Özellikle ziyaret edilen yargı kurumlarının bina ve çalışma ortamlarının görkemli yapıları, salonların dekor süsleme kabartma ve resimlerinin etkileyici ve dikkat çekici olduğu, bize göre daha nezih ortamlarda çalıştıkları, bu hususun yargıya verilen önemin de bir göstergesi olduğu,

Gerek ilk derece ve gerekse istinaf ve yargıtaya gelen iş yükünün bize göre çok az sayılara tekabül ettiği, bu kapsamda ülkemizde de iş yükünün azaltılması için yapılan çalışmaların artırılarak devam etmesi gerektiği,

Ziyaret edilen ülkenin Hakimler Kurulu sistemiyle ilgili olarak, kurulun çoğunluk üyesinin hakim kökenli olmasının demokratik yasal sürecin göstergesi olup, Avrupa Hakimler Kurulunun tavsiyelerine de uygun olduğunun ifade edildiği, bu kapsamda bizde mevcut 2010 Anayasa değişikliği ile oluşturulmuş hali hazırdaki HSYK yapısının da aynı şekilde demokratik ve bağımsız bir yapısının

olduğu, Avrupa Hakimler Kurulunun tavsiyelerine uygunluk oluşturduğunun değerlendirildiği, bu düzenlemeden geri dönülmemesi veya bir düzenleme yapılacak ise hakim-savcı kökenli üyelerin çoğunluk oluşturduğu geniş tabanlı bir düzenleme olması gerektiği,

Çapraz sorgu açısından;

Ziyaret edilen ülkede, bizde CMK 201 maddesinde mevcut düzenlemeye benzer şekilde hakim kontrolünde bir çapraz sorgu müessesesinin bulunduğu, mahkeme uygulamasının da büyük oranda benzerlik arz ettiği,

Ancak yargılama sırasında çapraz sorguya tabi tutulmayan ifadelerin karar ve hükme esas alınamayacağı, soruşturma sırasında savcı tarafından alınan beyanların da çapraz sorguya tabi kılınmaksızın delil olarak kabul edilemeyeceği şeklindeki uygulamaların bize göre farklılık arz ettiği, ayrıca soruşturma aşamasında da istisnai hallerde hakim önünde çapraz sorgu yapılma imkanının mevcut olduğu, farklılık arz eden bu durumlara ilişkin olarak bizde de uygulama imkanı tanınmasının faydalı olup olmayacağına tartışılması ve değerlendirilmesinin gerektiği,

Çapraz sorgunun şekil ve tarzına, sınırlarına ilişkin ayrıntılı düzenlemelerden bahsedildiği, bizde de bu hususlarda çalışmalar yapılarak çapraz sorguya ilişkin şekil, içerik ve sınırları belirleyen ayrıntılı bir düzenleme yapılmasının uygun olup olmayacağına değerlendirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Bilgi ve takdirlerinize saygıyla arz olunur.

Salih BAŞ

Hınıs Cumhuriyet Başsavcısı

Mustafa KARAOSMANOĞLU

Hınıs Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı

Bedrettin İNALHAN

Hınıs Cumhuriyet Savcısı

AYŞE TUBA KARAOSMANOĞLU

Hınıs Hakimi